

2017-03-09

Parlamentariska landsbygdskommitténs betänkande, SOU 2017:1

LEADER Mellansjöländet har tagit del av betänkandet och vill anföra följande.

Övergripande bedömning

LEADER Mellansjöländet finner att landsbygdskommittén gjort ett digert arbete och lagt förslag på en mängd, för landsbygden viktiga, områden. Genomförs förslagen bedömer LEADER Mellansjöländet att läget för Sveriges landsbygd väsentligt kommer att förbättras.

Huvudinvändningen mot kommitténs betänkande är att de föreslagna åtgärderna inte är tillräckliga för att kraftfullt och varaktigt förbättra landsbygdens situation. Det beror på att det allra viktigaste saknas, nämligen förslag som påverkar den samlade resursfördelningen i samhället, vilka idag i hög grad koncentreras till storstäder, framförallt stockholmsområdet. Det är endast i förslaget till justering av skatteutjämningsystemet och möjligen flytten av statliga jobb som nämnvärt påverkar den samlade fördelningen av gemensamma resurser i samhället, medan förslag såsom återförande av intäkter från naturresurser, saknas.

Norge har en uppenbart mer kraftfull och lyckad regionalpolitik än Sverige med mer resurser till landsbygden. Det är därför förvånade att kommittén inte lagt fler förslag efter norsk modell än vad man gjort.

Synpunkter på de olika delarna av betänkandet

LEADER Mellansjöländets synpunkter på de konkreta förslagen presenteras nedan enligt den tematiska indelning som betänkandet har.

Näringsliv och företagande

Kommittén pekar ut 23 kommuner som särskilt utsatta och i behov av stöd. Det är i sig riktigt att de är i stort beroende av insatser och stöd, men det finns många kommuner där behovet är i stort sett lika stort som i utpekade 23 kommuner. Problemen på svensk landsbygd är mer eller mindre stora i hela landet och det är därför viktigt att stärkande insatser inte koncentreras till de utpekade 23 kommunerna.

Det finns en mängd förslag för att utveckla företagandet och statliga stöd till företagsfinansiering. Däremot saknas förslag på åtgärder som underlättar för privat företagsfinansiering genom kapitaluppbyggnad i företagen eller genom tillgång till risk- och lånekapital på kapitalmarknaden.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Det finns förslag till insatser för digital infrastruktur och vägar, vilket är bra. Däremot saknas insatser och mål för järnvägar och flyg i betänkandet. Rörande järnvägen noterar LEADER Mellansjöländet med förvåning att mycket kostsamma höghastighetsjärnvägar för att binda ihop svenska storstäder planeras, trots att det finns många kommunhuvudorter, inte bara små, som fortfarande inte har någon järnväg alls.

Förslaget till avståndsbaserat reseavdrag anser vi vara positivt. LEADER Mellansjöländet stöder också det bejakande av bilen som viktigt transportmedel som kommittén gör. I många fall är bilen enda realistiska alternativet för landsbygdens boende och verkande.

Kompetensförsörjning

Kommittén föreslår att en minskning av studieskulderna skall utredas för boende och yrkesaktiva i de 23 utpekade kommunerna. Förslaget är bra, men eftersom målet med insatsen är att stärka kompetensförsörjningen bör inte personen behöva bo i kommunen, utan det bör räcka med att personen är yrkesaktiv i de utpekade kommunerna för att få förmånen. Det är också viktigt att utforma minskningen på sådant sätt att det direkt märks i plånoken för den som får förmånen. Slutligen är problemen med kompetensförsörjning inte isolerad till de utpekade 23 kommunerna, utan förmånen bör gälla i många fler kommuner runt om i landet.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

LEADER Mellansjöländet stöder förslagen att begränsa omfattningen av områden av riksintressen och önskar också tydligare förslag rörande lättnader i strandskyddet. Många kommuner har väldigt många sjöar med orörda stränder, så en exploatering av någon eller några stränder påverkar inte allmänhetens tillträde till orörda stränder annat än marginellt, samtidigt som det ökar möjligheterna att få till attraktiva boendemiljöer.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

LEADER Mellansjöländet stöder förslaget att skatteutjämningsystemet ses över dels med snabbare uppdatering av basår, dels med större kompensation för de faktiska kostnader som kommuner och regioner/landsting har. LEADER Mellansjöländet stöder också avvisandet av förslag som försämrar postservicen. Staten måste ta ansvar för att posthanteringen fungerar i hela landet minst på nuvarande nivå.

Statens närvaro

Kommittén föreslår att 10 000 jobb flyttas från stockholmsområdet ut i landet. Det är en riktig och viktig åtgärd. Kommittén själv noterar att antalet bara motsvarar koncentrationen av statliga jobb till stockholmsområdet sedan 2009. Flytten behöver därför kompletteras med åtgärder som också hindrar den successivt pågående centraliseringen av statliga jobb som kommittén själva pekar på. Ett aktuellt exempel på pågående centralisering är statliga Swedavias koncentration av flygledning till Stockholmsområdet.

LEADER Mellansjöländet anser också att utflyttningen kunde vara större. 20 000 jobb är ett rimligt och mer ambitiöst mål.

LEADER Mellansjöländet har noterat att det förekommit invändningar mot flytten av statliga jobb till de 23 utpekade kommunerna. LEADER Mellansjöländet delar uppfattningen att de flesta statliga verksamheterna ställer betydande krav på medarbetares kompetens och att de därför inte lämpar sig för att flytta till så små kommuner och arbetsmarknadsregioner som de 23 utpekade kommunerna utgör. Risken är överhängande att dessa myndigheter inte kommer att kunna rekrytera personal med rätt kompetens och att flytten blir ett dåligt exempel som landsbygden kan få lida länge för i politiska debatten. Utflyttningen bör därför i huvudsak ske till större arbetsmarknadsregioner med universitet/högskola. Även detta är bra landsbygden. Det är också viktigt att flytten av statliga verksamheter sker på ett klokt sätt. Förmodligen behövs i många fall parallella verksamheter under en kort övergångsperiod för att flytten skall gå smidigt och utan att funktionen äventyras.

I förslagen om att flytta statliga jobb och samlokalisera service saknar vi inkluderandet av en del statligt ägda/kontrollerade verksamheter såsom Systembolaget, Posten, Svenska Spel och ATG. Dessa skulle kunna förstärka föreslagna lokala servicecentra. Det kan genomföras genom att staten använder sitt ägarinflytande, precis som för myndigheter. På samma sätt saknar vi förslag som gör statliga kulturinsatser, såsom statliga museer, mer spridda i landet.

Fastställande av maximala uttryckningstider för polis föreslås i betänkandet. Det är bra, men samma sak borde göras för ambulansutryckning och brandförsvaret då dessa funktioner är lika viktiga för tryggheten i samhället som polisen.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

LEADER Mellansjöländet konstaterar att kommuner, regioner och landsting endast i liten omfattning behandlas i betänkandet. Dessa aktörers beteende har en betydande roll för landsbygdens utveckling och har framförallt i mer befolkningstäta områden också själva goda möjligheter att stärka landsbygden. Landsbygdspolitiken skulle stärkas genom en bättre samverkan mellan kommuner, regioner och landsting - och staten.

Civilsamhället

Rörande civilsamhället stöder vi förslaget att Lokalt ledd utveckling inom LEADER skall vara ett rikstäckande program. LEADER:s projektstöd är i praktiken de enda stöden som riktigt når ner på "bynivå" och har också den fördelen att de ofta har den inriktning som efterfrågas lokalt.

LEADER Mellansjölandet anser också att det vore positivt att erbjuda civilsamhället, såsom byalag, att mot ersättning ta hand om vissa offentliga verksamheter såsom skötsel av naturreservat och vandringleder.

Kontaktuppgifter

Kontaktperson: Verksamhetsledare Jan Holgersson

Adress: LEADER Mellansjölandet, 716 81 Fjugesta

E-post: info@mellansjolandet.se

Telefon: 0585-489 03, 070-893 16 46